

Za poduk in kratek čas.

Andreju Šumanu v spomin.

III.

Da je k takim novim podvzetjem treba bilo več delavcev in več gnoja, si lahko vsakdor misli. Kako pa si je Šuman tu pomagal? Tudi na to vprašanje hočem mladim gospodarjem odgovoriti. Pripraviti si ima skrben gospodar najprej močne živine za vožnjo in živeža za delavce. Pri tem odločuje dobra letina. Ob dobri letini se lahko prihrani ali pripravi živež za več ljudij. V takih letih se najlaže počnejo nova podvzetja. Delavec ne sme stradati, ampak ima se mu lepo postreči, tako radi pridejo na delo. Pri Pamanovi hiši so sploh lahko delavce dobivali in gospodar in gospodinja sta jedla sploh z njimi in pri njih. Tako je tudi lahko pozvedeti njih mnenja in želje in tožbe. V mlajših letih je moj oče tudi vedno delal med njimi in jih spodbujal s svojim izgledom. Pri tem je vsakega prijel s prijazno ali resno ali šaljivo besedo, kakor že je njegov značaj zahteval. Od slabotnih ni več zahteval, nego so zamogle njih moči.

Dobra volja in veselje pa itak vsakega človeka nagiblje storiti toliko, kolikor more. Kako pa je mogel plačevati delavce? Zato samo jeden primer. Nad občnim gozdom — gmajna imenovanim — mu je neki Globet, ki je zdaj uže tudi pokojen, nasadil oni sadunosnik zastonj, samo drevesca je jemal iz domače drevesnice. Kako to? prasaš radovedni čitatelj. Napravila sta si pogoj tako. Rastel je prejšes in šuma do ceste. Globet je les podrl, šumo izkrčil, zemljo prekopal in glej! Prvo leto si je smel sejati proso in prosa je vzrastlo v novini taka obilica, da mu je bil plačan ves trud. Poznej mu je njiva okoli mladih drevesc skoz osem let dosti rodila, pa tudi sad še je pobral prvih osem let, in v osmih letih je imel Šuman nov sadunosnik v dar. Blizo jednako se je godilo pri vseh podvzetjih. Kolikor dnij si delal, toliko torišča dobiš za lastni nasad okoli mladih drevesc.

Za gnoj pa mu je bila velika skrb. Ob pravem času listje grabljati, da je zadosti stelje, gnojišče si na pravem mestu napraviti, gnojišču senco prirediti, to je prva potreba. Potem, kedar gnoj izkidaš, skrbi, da se ne posuši. Ob suši je Šuman vodo vozil na gnoj. Poznej je navažal jedno vrsto zemlje in gnojni kup je tako umetno množil. Pa tudi sicer je vedel si gnoj iziskati tam, kjer ga drugi ljudje ne vidé. Uže prej imenovani Postič mi je pravil, solze so ga polile od samega veselja, ko je videl, kako oče Šuman v okolju, kjer se po dnevu sprehajajo svinje, grablja in spravlja raztrošeni gnoj v kupce in jih rabi v prid, ne da bi jih dež

splavil ali solnce posušilo brez koristi. Tako vsaj je ravnal Šuman v svojih mlajših letih. Sedaj na stare dni je seveda marsikaj izostalo. Ni mogel več, pa mu tudi ni bilo treba.

Vrli gospodar ne zna samo orati, ampak zna si tudi plug popraviti, zna si sode nabiti, v sode si pode napraviti, zna sto in sto malih opravil, ki jih den nanese in okoliščine. Vse to je znal naš Šuman, učil se jih je v mladosti sam, bistro mladenško oko kaj zapazi, spretna marljiva roka pa poskuša in posnema, dokler se delo ne posreči.

Da si ima gospodar z vremenom računati, ima si vendar v obče za svoja dela postaviti načrt, načrt za navadna dela, še bolj pa za izredna dela. V načrt si postavi ne le čas, kedar se naj delo začne, ampak tudi število delavcev in plačo in od kod boš plačo jemal. Vsaj tako je ravnal Šuman. Če se mu tudi ni vse izvršilo po načrtu, kajti povsod pridejo med delom zadržki in ovire, ki jih zvečine ne moreš staviti v načrt, toda glavne poteze v načrtu ostanejo in indi si pomagaš, kakor moreš in kakor ti čas veleva in okoliščine. Tako sem našel slučajno v papirih očetovih, kako si je stavil v proračun za moje študije dohodke iz Šentanske in Kremberske gorice. Bila so pa takrat slaba leta, postavljeni dohodki so segali prvo in drugo leto, poznej pa ne več in morala je tudi pšenica pomagati ali kaj druga, kar je ravno gospodarstvo nosilo.

Smešnica 5. Žena lotrijevka je imela sanje. Videla je v njih blaznega človeka ter ga vprašala, katere številke da bi v prihodnjem srečkanju „ven prišle“. Ta jih je troje ji napisal in vse so ven prišle. Na to se prebudi in čudovite sanje ne dajo ji miru, zato se brž opravi ter hiti v bližnjo blaznico. Ni ji težko dobiti tam dovoljenja, da se pogovarja z možem, ki je bil sicer nor a v drugem pohlevna duša. „Oče“, reče mu žena, „napišite mi troje taciš številke, ki bodo ven prišle!“ „Prav rad“, odgovori mož ter prec zapiše troje številke. Pokazavši jih lotrijevki, zmečka papir in kakor bi trenil, ima ga v ustih. Požirajoč ga pa ji reče: „Te številke bodo gotovo ven prišle.“

Razne stvari.

(Za šolo.) Svitli cesar so za šolo v Dramljah odločili 250 gld. iz lastnega premoženja.

(Odlikovanje.) G. Ferdinand Haas, c. kr. okr. glavar in namestn. svetovalec v Celju stopil je v stalni pokoj in dobil red železne krone 3. vrste.

(Samostanska obleka.) Na svečnico so Njih ekscelencija, prem. knez in škof šestim dekletom pri tukajšnjih šolskih sestrah dali samostansko obleko. Njih imena so: čč. ss.